

ELEKTRONİK ORTAMDA VERİLMESİ GEREKEN KESİN MİZAN BİLDİRİMİNİN USUL ve ESASLARI

İbrahim ERCAN^(*)

1 - GİRİŞ

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun¹ (VUK) "Bilgi Verme" başlığını taşıyan 148'inci maddesinde "*Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzelkişiler, Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar.*" hükmü ile, 149'uncu maddesinde "*Kamu idare ve müesseseleri (Kamu hizmeti ifa eden kurum ve kuruluşlar dahil) ile gerçek ve tüzelkişiler vergilendirmeye ilişkin olaylarla ilgili olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve vergi dairesince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli fasılalarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye me-*

burdurlar." hükmüne yer verilmiştir.

Yine, aynı Kanunun 5228 sayılı Kanunla² Mükerrer 257'nci maddesine göre Maliye Bakanlığı'nın; "*... Bu Kanunun 149 uncu maddesine göre devamlı bilgi vermek zorunda olanlardan istenilen bilgiler ile vergi beyannameleri ve bildirimlerin, şifre, elektronik imza veya diğer güvenlik araçları konulmak suretiyle İnternet de dâhil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında verilmesi, beyanname ve bildirimlerin yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişiler aracı kılınarak gönderilmesi hususlarında izin vermeye veya zorunluluk getirmeye, beyanname, bildirim ve bilgilerin aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu zorunluluğu beyanname, bildirim veya bilgi çeşitleri, mükellef grupları ve faaliyet konuları itibarıyla ayrı ayrı uygulatmaya ...*" yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

^(*) Vergi Denetmeni

¹ 10.01.1961 Tarih ve 10703 Sayılı Resmî Gazetede Yayımlanmıştır.

² 31.07.2004 Tarih ve 25539 Sayılı Resmî Gazetede Yayımlanmıştır.

Bu doğrultuda, 213 Sayılı VUK'un 148, 149 ve Mükerrer 257'nci maddelerinin Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye istinaden, 403 Sıra No'lu VUK Genel Tebliği³ yayınlanarak, bilanço usulünde defter tutan mükelleflere elektronik ortamda kesin mizan bildirimi verme zorunluluğu getirilmiştir.

Bu yazımızda, elektronik ortamda verilmesi gereken kesin mizan bildiriminin usul ve esasları anlatılmaya çalışılacaktır.

2- KESİN MİZAN BİLDİRİMİNİN USUL ve ESASLARI

2.1- Bildirim Verme Zorunluluğu Getirilen Mükellefler:

Yayınlanan tebliğe göre, bilanço usulünde defter tutan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri elektronik ortamda kesin mizan bildirimi verme zorundadırlar.

213 Sayılı VUK'un 172'inci maddesinde defter tutması gereken mükellefler aşağıdaki gibi sayılmış olup, söz konusu mükellefler;

- Ticaret ve sanat erbabı,
- Ticaret Şirketleri,
- İktisadi kamu müesseseleri,
- Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler,
- Serbest meslek erbabı,
- Çiftçiler, den oluşmaktadır.

Bununla birlikte, defter tutma bakımından tüccarlar birinci sınıf ve ikinci sınıf olmak üzere iki sınıfa ayrılırlar. 1. sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre, 2. sınıf tüccarlar ise işletme hesabı esasına göre defter tutarlar.

213 sayılı VUK'un 177. maddesinde de belirtildiği üzere, aşağıda yazılı tüccarlar, I'inci sınıfa dahildirler.

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı (2010 yılı için) 120.000 TL veya satışları tutarı (2010 yılı için) 170.000 TL'yi aşanlar,

2. Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşıp da bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatı (2010 yılı için) 68.000 TL'yi aşanlar,

3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı (2010 yılı için) 120.000 TL'yi aşanlar,

4. Her türlü ticaret şirketleri (Adi şirketler iştiغال nevlere yukarıdaki bentlerden hangisine giriyorsa o bent hükmüne tabidir.),

5. Kurumlar Vergisine tabi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bilanço esasına göre defter tutmalarına imkan veya lüzum görülmeyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilir.),

6. Kendi istekleri ile bilanço esasına göre defter tutmayı tercih edenler.

Dolayısıyla yukarıda sayılan mükellefler bilanço usulünde defter tutmak zorunda olup, 2010 yılına ilişkin kesin mizanlarda dahil olmak üzere, elektronik ortamda kesin mizan bildirimi verme zorundadırlar.

2.1.2- Bildirim Vermek Zorunda Olmayan Mükellefler:

Elektronik ortamda kesin mizan bildirimi verme zorunluluğu bilanço usulüne tabi mükellefler için getirilmiştir. Dolayısıyla, 213 Sayılı VUK'a göre defter tutma mecburiyetinde olmayan ve adı geçen Kanunun 173'üncü maddesinde sayılan;

-Gelir vergisinden muaf olan esnaf ve gerçek

³ 19.01.2011 Tarih ve 27820 Sayılı Resmî Gazetede Yayınlanmıştır

usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler,

-Gelir Vergisi Kanununa göre kazançları basit usulde tespit edilenler,

-Kurumlar vergisinden muaf olan İktisadi kamu müesseseleri ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ile,

VUK'un 178'inci maddesinde belirtilen işletme usulü esasında defter tutmak zorunda olan II. Sınıf tüccarlar;

elektronik ortamda kesin mizan bildirimi vermek zorunda değildirler.

Ayrıca, 403 Sıra No.lu Genel Tebliğde belirtilen ve bilanço esasına göre defter tutmakla beraber faaliyet konuları itibariyle farklı muhasebe tekniğini kullanmak durumunda bulunan aşağıda belirtilen mükellefler de elektronik ortamda kesin mizan bildirimi vermek zorunda değildirler.

a) 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 2'nci maddesinde sayılan mükellefler,

Adı geçen Kanun'un 2'inci maddesinde söz konusu kurum ve kuruluşlar, Türkiye'de kurulu mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri, finansal holding şirketleri, olarak sayılmıştır.

b) 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümlerine göre faaliyette bulunan finansal kiralama ve faktoring şirketleri,

Adı geçen Kanun hükümlerine tabi olarak kurulan finansal kiralama ve faktoring şirketleridir. Finansal kiralama, kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan riskler ile yararların tamamının veya tamamına yakınının belli bir dönemde bedel karşılığı kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır.

c) 30.09.1983 tarih ve 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Karar-

name kapsamında yer alan Finansman Şirketleri,

Adı geçen Kanun'da Finansman Şirketi, devamlı ve mutad iştiğal konusu olarak her türlü mal ve hizmet alımını kredilendirmek üzere ödünç para veren tüketici kredi şirketleridir.

d) 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa göre kurulan ve faaliyette bulunan sigorta şirketleri,

Adı geçen Kanun'a göre faaliyette bulunan finansman şirketleri Türkiye'de faaliyet gösteren sigorta şirketleri, reasürans şirketleri ile aracılar, aktüerler ve sigorta eksperleri olarak sayılmıştır.

e) Sermaye Piyasası mevzuatı gereği faaliyette bulunan Menkul Kıymet Yatırım Fonları, Yatırım Ortaklıkları ve Aracı Kurumlar,

Yatırım fonları; Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre, katılma belgeleri karşılığı halktan toplanan paralarla, belge sahipleri hesabına, riskin dağıtılması ilkesi ve inançlı mülkiyet esaslarına göre sermaye piyasası araçları, gayri menkul, altın ve diğer kıymetli madenler portföyü işletmek amacıyla kurulan mal varlıklarıdır. Başlıca türleri, tahvil ve bono fonu, hisse sendi fonu, iştirak fonu, sektör fonu, grup fonu, yabancı menkul kıymetler fonu, kıymetli madenler fonu, altın fonu, fon sepeti, karma fon, likit fon, değişken fon, endeks fon, şeklinde adlandırılmaktadırlar.

Yatırım ortaklıkları; sermaye piyasası araçları, gayrimenkul, altın ve diğer kıymetli madenler projelerini işletmek amacıyla kurulan anonim ortaklıklardır.

Aracı kurumlar; Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre, türev ürünlerin alım satımına aracılık, repo ve ters repo işlemleri, halka arza aracılık, yatırım danışmanlığı ve portföy yöneticiliği faaliyetlerinde bulunmak üzere anonim ortaklık şeklinde kurulmaktadır.

f) 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamındaki Emeklilik Yatırım Fonları ile Emeklilik Şirketleri,

Emeklilik şirketi, 4632 sayılı Kanuna göre kurulan ve bireysel emeklilik sisteminde faaliyet göstermek üzere emeklilik branşında ruhsat almış şirketi ifade etmektedir.

Bununla birlikte, gelir ve kurumlar vergisinden muaf olan mükellefler de kesin mizan bildirimini vermeyeceklerdir.

2.2- Kesin Mizan Bildiriminin Şekli:

Mükelleflerce elektronik ortamda gönderilecek kesin mizanların 403 Seri No.lu Genel Tebliğ ekinde yer alan “Kesin Mizan Bildirim Formatı”na ve söz konusu Tebliğde yer alan şu açıklamalara uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Buna göre, kesin mizan bildirimini verme zorunluluğu getirilen ve 2 Sıra Numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği⁴ doğrultusunda serbest olarak açılan üçlü kod defteri kebir hesaplarını kullanan mükelleflerin kesin mizan bildirimlerini bu 403 Seri No.lu Genel Tebliğ ekinde yer alan standart formata uygun olarak elektronik ortamda göndermeleri; bu mükelleflerin bildirimlerini kesin mizan standart formatına uygun şekilde göndermeleri için serbest olarak açtıkları üçlü kod defteri kebir hesaplarını, hesap planında yer aldığı hesap grubunun altında düzenlenen “Diğer Hesabı” bulunması halinde bu hesaba aktarmaları, bu hesabın bulunmaması halinde ise aynı hesap grubunun altında uygun olan başka bir hesaba aktarmaları gerekmektedir. Mükellefler bu aktarma işlemini muhasebe kayıtları yapmadan sadece kesin mizan düzenlerken dikkate alacaklardır.

Ayrıca, “Tekli” ya da “ikili” kod defteri kebir hesap gruplarının hiçbirine kesin mizan bildiriminde

yer verilmeyecek ve kullanılmayan hesaplar bildirimde boş bırakılacak sıfır yazılmayacaktır.

2.3- Bildirimin Dönemi ve Verilme Zamanı:

Bilanço usulünde defter tutan, gelir vergisi mükellefleri kesin mizan bildirimlerini 1 Mart - 31 Mart tarihleri arasında, kurumlar vergisi mükellefleri ise 1 Nisan - 30 Nisan tarihleri arasında elektronik ortamda vermek zorundadırlar. Özel hesap dönemine tabi olan mükellefler bildirimlerini kendi gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinin verilme süresi içinde vermek ve onaylama işlemini yapmak zorundadırlar. Ayrıca, kesin mizan bildirimleri elektronik ortamda verileceğinden kağıt ortamında vergi dairelerine verilecek bildirimler kabul edilmeyecektir.

Bununla birlikte, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu⁵ hükümlerine göre tasfiyeye girmiş kurumların kesin mizan bildirimleri, tasfiye beyannamesinin verilme süresi içinde verilecektir.

Birleşme halinde, münfesi kurum veya kurumlara ait bildirimler bu kurumların fesih oldukları tarihteki kanuni temsilcileri tarafından birleşme beyannamesinin verilme süresi içinde, devir halinde ise, münfesi kurumun o dönemdeki faaliyetlerine ilişkin bildirimler, münfesi kurumun unvanı ve vergi kimlik numarası yazılmak suretiyle devir alan kurum tarafından münfesi kurumun son bağlı olduğu vergi dairesine devir beyannamesini verme süresi içinde verilecektir.

Kurumlar Vergisi Kanununun 19’uncu maddesi uyarınca gerçekleştirilen tam bölünmelerde, münfesi kurumun bölünmenin gerçekleştiği dönemdeki faaliyetlerine ilişkin bildirim, münfesi kurumun varlıklarını devralan kurumlardan müte-

⁴ 16.12.1993 Tarih ve 21790 Sayılı Resmî Gazetede Yayımlanmıştır.

⁵ 21.06.2006 Tarih ve 26205 Sayılı Resmî Gazetede Yayımlanmıştır.

selsil sorumluluk kapsamında herhangi biri tarafından bölünme işlemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresi içinde yapılacaktır.

Mükellefiyetin sona ermesi halinde bildirimler, mükellefin en son bağlı bulunduğu vergi dairesine kanunlarında yazılı beyanname verme süresi içinde verilecektir.

2.4- Bildirimin Elektronik Ortamda Gönderilmesine İlişkin Esaslar:

Elektronik ortamdaki bildirimler, kullanıcı kodu, parola ve şifre almış mükelleflerce yerine getiriliyor ise, bildirim düzenleyen kısmına mükellefe ilişkin bilgiler, bildirimdeki yeminli mali müşavir kısmına ise, varsa yeminli mali müşavire ilişkin bilgiler yazılacaktır.

Bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesi işlemi yeminli mali müşavirlerce gerçekleştirilecek ise bildirim düzenleyen kısmına varsa serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavire ait bilgiler yazılacak; mükellefin serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşaviri bulunmaması halinde, bu kısma, mükellefe ait bilgiler yazılacaktır. Bildirimi gönderen kısmına ise bildirim elektronik ortamda gönderen yeminli mali müşavirlerin bilgileri yazılacaktır.

Bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesi işlemi, serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir tarafından gerçekleştirilecek ise, bildirim düzenleyen kısmına serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavirin bilgileri, yeminli mali müşavir kısmına ise varsa yeminli mali müşavirlere ait bilgiler yazılacaktır.

2.5- Düzeltme İşlemleri:

Elektronik ortamda bildirimlerin onaylanmasından sonra, hatalı verildiği anlaşılan bildirimler için düzeltme bildirimi verilmesi gerekmektedir. Düzeltme bildiriminin elektronik ortamda, kesin

mizan bildiriminin verilme süresinden sonra verilmesi durumunda 213 sayılı VUK'un Mükerrer 355'inci maddesinin düzeltme bildirimlerine ilişkin hükümleri dikkate alınarak işlem yapılacaktır.

Buna göre, gelir vergisi mükellefleri için kesin mizan bildirim süresinin son günü olan 31 Mart tarihinden, kurumlar vergisi mükellefleri için ise 30 Nisan tarihinden itibaren 10 gün içinde verilmesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilmeyecek, söz konusu 10 günlük süreyi takip eden 15 gün içinde verilmesi halinde ise kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası 1/5 oranında uygulanacaktır. Söz konusu özel usulsüzlük cezası 01.01.2011 tarihinden itibaren 1.070 TL olarak belirlenmiştir.

Düzeltilme işleminde ilk bildirim tamamen iptal edilmekte ve ikinci defa verilen bildirim geçerli kabul edilmektedir. Bu sebeple, düzeltme yapılması gereken mükelleflerin, yeni bildirim, daha önce bildirimde bulunulmamış gibi tüm bilgileri içerecek şekilde doldurmaları gerekmektedir.

2.6- Diğer Hususlar:

Bildirimlerin verileceği tarihten önce bağlı oldukları vergi dairesi değişen mükellefler bildirimlerini, halen bağlı oldukları vergi dairesinin mükellefi olarak göndereceklerdir.

2010 yılı içerisinde faaliyetlerini terk eden mükellefler ise 2010 yılında faaliyette bulundukları döneme ilişkin bildirimlerini en son bağlı oldukları vergi dairesine elektronik ortamda göndereceklerdir.

2.7- Cezai Yaptırım:

Bildirimlerini elektronik ortamda belirlenen süre içinde vermeyen veya eksik ya da yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında 213 Sayılı VUK'un Mükerrer 355'inci maddesi hükmü uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilecektir. Bu-

na göre, bildirimini elektronik ortamda belirle-
nen süre içinde vermeyen veya eksik ya da yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında Mükerrer 355'inci madde uyarınca 01.01.2011 tarihinden itibaren geçerli olan 1.070 TL özel usulsüzlük cezası uygulanacaktır.

3- SONUÇ

Maliye Bakanlığı'nca yayınlanan 403 Sıra No'lu VUK Genel Tebliği ile, bilanço usulünde defter tutan mükellefler için elektronik ortamda kesin mizan bildirimini verme zorunluluğu getirilmiştir. elektronik ortamda kesin mizan bildirimini verme zorunluluğu getirilen gelir vergisi mükellefleri 1 Mart -31 Mart tarihleri arasında, kurumlar vergisi mükellefleri ise 1 Nisan - 30 Nisan tarihleri arasında kesin mizan bildirimlerini elektronik ortamda vermek zorundadırlar. Bildirimlerini süresi içinde vermeyen veya eksik ya da yanıltıcı bildirimde bulunan mükellefler hakkında 213 Sayılı VUK'un Mükerrer 355'inci maddesi hükmü uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

KAYNAKÇA

- Maliye Bakanlığı, 403 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği, (19.01.2011 Tarih ve 27820 sayılı Resmi Gazete) Ankara.
- T.C. Yasalar, (10/01/1961), 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, Ankara.
- Vergi Mükelleflerince 2010 Yılında Tutulması Gereken Yasal Defterler, İbrahim ERCAN, e-yaklaşım, Ocak 2011